

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za tuzemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7565, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Besede in sadovi

Ob priliki 14. obletnice oktobrske revolucije je na proslavi v velikem moskovskem gledališču spregovoril predsednik vlade Molotov. Govoril je, kakor je treba govoriti razočaranim množicam ruških delavcev in mušikov, ki jim boljše življenje ni bilo v letih svojega obstoja in neizmernih žrtvah, ki jih je od njih zahteval, ni prinesel obljubljenega »miru, svobode in kruha«. Molotov pa je tudi govoril, kakor je treba govoriti nepreglednim množicam vsega sveta, ki se čutijo prevarane po kapitalizmu in so jim oči uprte v Moskvo, ne radi resničnega prepričanja, pač pa samo zato, ker jim Moskva oznanja nekaj novega. »Med tem ko je proizvodnja v kapitalističnih državah padla skoraj na predvojno stopnjo, se je v Sovjetski zvezi potrojila, brezposelnih ni, delavci celo primanjkujejo. Petletko bomo izvedli v štirih letih.« V zunanji politiki se sovjetska Rusija, kakor je zatrjeval Molotov, ne vrti v tuje zadeve, kakor to delajo kapitalistične države in Zveza narodov. To stališče je zavzela Rusija tudi v kitajsko-japonskem sporu. »Sprčo sedanjega mednarodnega položaja smo sklenili, da nadaljujemo borbo za mir, da razkrinkamo vsako pripravljanje na vojno in da okrepimo rdečo armado. V borbi za mir smo vselej zmagovali v teku štirinajstih let in bomo tudi v bodoče.«

Lepe besede v teh dnevih gospodarske stiske in politične napetosti časih: delavcu dela in kruha, človeštvu mir! Srečna Rusija, ako bi se za temi besedami in letošnjimi moskovskimi paradami rdeče armade ne skrivala vsa drugačna resničnost!

Neumorni politični in socialni raziskovalci so s svojimi knjigami o boljševizmu in sovjetski Rusiji napolnili že cele knjižnice, znanstvene revije in veliki svetovni listi priobčujejo redna poročila svojih dopisnikov iz Moskve, ki jo gledajo vsak z drugim očesom, kakor pač bolj odgovarja njegovim nazorom in namenom. Odtod naravnih posledic, da si poročila tako nasprotujejo. V enem pa si je ogromna večina nepristranskih opazovalcev edina, da namreč ne morejo te materialne pridobitve in uspehi, kakor je n. pr. dvig ruske industrije in izvedba petletke sploh, nikdar odtehtati neizmernih moralnih izgub, nepopisnega telesnega in duševnega trpljenja, ki ga prenaša ruski narod že štirinajst let. Proizvodnja se je potrojila? Molotov bi bil moral povedati, za koliko se je dvignila telesa in duševna sreča ruskega delavca in kmetu.

Poleg vsega je prav preteklo leto pokazalo, da se boljševizem pod pritiskom razmerja h kapitalizmu. Načelo enakih plač ne velja več, delavci se plačajo po zmoglosti in pridnosti, uvedlo se je akordno delo z nadurami, tudi pri upravljanju tovarn nimajo delavci več besede, inozemski inženjerji so izvrstno plačani in ne sodijo jih več delavski sveti radi njihovih protirevolucionarnih pregreškov; v ruskih mestih uspevajo poleg delavskih nabavljajnih zadrug elegantne državne trgovine in javna zabavišča, kjer boljševiška elita ali tuja gospoda najde utehle svojim telesnim in duševnim potrebam po »primernih« cenah. Tu noter nima vstopa preprosti delavec. Ali je to še komunizem?

V donskih rudnikih je izbruhnila kriza, ki bi radi malomarnosti delavstva lahko prevrgla boljševiške načrte glede petletke. Stalin je na to napovedal odločen preokret v gospodarski politiki in uvedbo akordnega dela. Toda s tem se petletka in boljševiško gospodarstvo še nieta rešila. Sovjetskemu gospodarstvu grozi prav tako huda kriza kakor drugim evropskim državam. Boljševiki so morali prav v tem letu priznati, da ne zaslužijo sami sebi in da so navezani na ostali svet. Dumping, s katerim so hoteli uničiti industrijo v kapitalističnih državah, dvigniti število brezposelnih do ekrajnosti in nato izvesti revolucijo, je v zadnjem času začel šepati. V teku prvih osmih mesecev tega leta znaša primanjkljaj ruske trgovske bilance 5 milijard in pol Din in danes morajo boljševiki, ki bi radi na vsak način dvignili izvoz, z bajoneti trgati žito iz rok »kolektiv«, kakor so ga pred leti iz rok kulakov. Radi obubožanja konsumentov v svetu, do katerega je deloma pripomogel tudi ruski dumping, se rusko blago kljub nizkim cenam le s težavo vnovčuje. Rusi ne morejo več plačevati s svojim blagom strojev, ki so jih naročili v inozemstvu in jih nujno rabijo za izvedbo petletke. Pogajanja ruskih emisarjev v Berlinu, ki so stremeli za tem, da bi nemška vlada povzela jamstva za ruska naročila, niso uspela. Boljševiki so morali odpovedati celo vrsto naročil.

Ker ne morejo Rusi plačevati industrijskih izdelkov v inozemstvu z blagom, iščejo kredite. Zato ima pomirjenje GPU, ki ni v zadnjem letu delovala tako krivoletno kakor prejšnje čase, in približevanje boljševikov k zapadu, posebno k Franciji, stvarno podlago. Že avgusta meseca bi bilo prišlo v Parizu do podpisa pogodbe o nenapadnanju, ako bi ga ne bile preprečile nemške intrigirane proti Poljski, ki bi ji francosko-ruska pogodba zavarovala hrbet pred Nemci. Molotov je v svojem govoru z zadovoljenjem omenil povoljne izjave Zaleskega glede rusko-francoske pogodbe ter dodal, da je nastal v zadnjem času razveseljiv preokret glede pogodbe. V tej zvezi se glasovi o rusko-romunskih pogajanjih, ki so se razširili za časa Litvinovega bivanja v Ankari, ne zdijo tako neverjetni. Tudi zmaga konservativcev na Angliškem, teh tradicionalnih nasprotnikov boljševizma, sili sovjetsko Rusijo k zbliznanju s Francijo. Naj omenimo še pogajanja Českoslovaške in Bolgarije za priznanje sovjetske Rusije, ki so še danes v teku.

Jaasno je, da iščejo boljševiki na zapadu svoje koristi, v prvi vrsti denar, kakor iščejo zapadne

Antifrancoski načrti g. Mussolinija

Kaj namerava Grandi v Washingtonu

Rim, 9. nov. Kakor znano, je minister za zunanje zadeve Grandi v soboto odpotoval v Washington. Kar se tiče namenov njegovega potovanja, se z uradne italijanske strani izjavlja sledeče:

Pravi iniciator potovanja je Mussolini, ki je že l. 1928. v senatu izjavil, da je treba Ameriko bolj pritegniti k reševanju evropskih zadev. Ko je Briand l. 1930. predložil svoj znani načrt Paneurope, je bil Mussolini tisti, ki je opozoril, da je ta ideja brez Rusije in Turčije mrtvo rojeno dete. Mussolini je v svojem odgovoru na ta načrt tudi poudarjal, da je potrebno sodelovanje Amerike, ako naj se Evropa resnično uredi. Fiasco Briandove Paneurope dokazuje, pravijo Italijani, da je imel Mussolini prav. Amerika je letos res posegla v evropske zadeve, ko je predlagala moratorij nemških reparacij, da reši Nemčijo poloma. Nemčija se pa tudi še danes nahaja v najtežjem položaju, ker je obremenjena z obveznostmi, katerih ne bo mogla prenašati, čeprav se Brüning na vso moč trudi, da bi nemško gospodar-

stvo rešil. Nemčija vedno bolj izčrpuje svoje rezerve; kritje marke je padlo pod 27%, kar je zelo pod zakonitim minimumom. Tudi vprašanje redukcije ali odpusta vojnih dolgov zaveznikom kakor tudi razorožitve je izredne važnosti. V tej stvari se je Hoover že razgovarjal z Lavalom, sedaj pa se bo posvetoval o tem problemu z Grandijem. Amerika in Italija ne bosta sklepali nobenih dogovorov, ampak se samo razgovarjali o najvažnejših mednarodnih vprašanjih, lahko pa se reče, da sta njuni stališči bistveno identični.

Pariz, 9. nov. Tukaj s precejšnjim nezaupanjem spremljajo potovanje Grandija v Ameriko. Nacionalni krogi so prepričani, da ima to potovanje namen, da neutralizira rezultate sestanika med Lavalom in Hooverjem. V prvi vrsti je Italiji na tem, da bi ustvarila skupno italijansko-ameriško-angleško fronto proti Franciji v vprašanju razorožitve. Znano je, da bi Italija rada pod pretezo, da se zlomi »prvenstvo Francije« v Evropi, prisilila Fran-

cijo k taki razorožitvi, ki bi pomenila pod videzom nekake paritete ogrožitev onega stanja, ki se je ustvarilo po versajlski mirovni pogodbi. Obenem se Italija trudi, da bi Amerika pristala na to, da bi kot protiuslugo za tako razorožitev Evrope odpuščala svojim bivšim zaveznikom vse vojne dolgeve, ali pa jih vsaj znatno reducirala. S tem bi bilo seveda v zvezi to, da bi Francija bila oropana vsake odškodnine za škodo, ki jo je prizadela Nemčiji Evropi med svetovno vojno. Vidi se, da se za temi načrti skriva stara Mussolinijeva ideja o nekakem ameriško-evropskem bloku proti Franciji. Zato je razumljivo, da bo g. Laval zelo pazljivo motril in spremljal razgovore g. Grandija v Washingtonu.

V uradnih krogih Quai d'Orseya pa se naglašajo, da Amerika ne bo storila ničesar, kar bi bilo proti interesom Francije. Zato more Grandijevo potovanje doprinesiti samo k utrditvi miru in sporazumni rešitvi perečih problemov Evrope in vsega sveta.

Seja mednarodne reparacijske banke

Basel, 9. novembra. tg. Današnja mesečna se. je upravnega odbora mednarodne reparacijske banke je vodil namesto odsotnega predsednika Mac Garraha prvič sir Charles Adis iz angleške narodne banke. Seja se je vodila že v znamenju velike bodoče mednarodne konference za ureditev reparacij in ureditev nemških dolgov. Današnja posvetovalna se bila torej samo informativnega značaja. Glede Nemčije niso bili sklenjeni nobeni važni sklepi. Delegat Francije je zastopal mnenje, da bo Nemčija kmalu vložila predlog, da se skliče v Youngovem načrtu predvideni posebni odbor in da naj torej mednarodna reparacijska banka pripravi potrebno za imenovanje članov tega odbora. Nemški delegati pa so opozarjali na to, da to sklicanje še ni godno za odločanje, tako da se ne bi mogli sprejeti nobeni sklepi. Domneva se, da bodo zavodu predkazali nove velike naloge, s katerimi naj bi se sodelovanje banke zopet pač živilo, ker je v zadnjih mesecih precej zastalo.

Stiska na avstrijskem denarnem trgu

Dunaj, 9. nov. tg. Ravno kar je dospela vest, da je upravni svet mednarodne reparacijske banke sklenil, da se odločitev o dovolitvi deviznega posojila 60 milijonov šilingov avstrijski narodni banki odgodi do 11. decembra. Za Avstrijo sicer ne bi to samo kratkoročni kredit prinesel nobene vidne olajšave deviznih poslov, pač pa vsaj optično zboljšanje za kritje denarja. Najbrže je torej zginito upanje, da bi se znižala 10% bančna mera. Že napovedana poostreitev deviznega reda je torej neizogibna.

Kriza konference pri okrogli mizi

London, 9. nov. Z. Konferenca pri okrogli mizi je prišla v zelo kritičen položaj. 28 delegatov z Gandijem na čelu so poslali ministrskemu predsedniku MacDonaldu pismo, v katerem najodločnejše protestirajo proti vladni nakani, da se najprej uredijo pokrajinske avtonomije, a da se vprašanje Zvezne ustave uredi eno leto pozneje. Delegati so odklonili, da sprejmejo tako delno rešitev.

London, 9. nov. tg. Stranka indijskega kongresa je v Bombayu sklenila sporočiti Gandiju, da se njegova nadaljnja prisotnost v Londonu smatra za nepotrebno. Vendar mu samemu prepustijo končno odločitev.

Strašno tolovajstvo

Sofija, 9. nov. tg. V Kumariji pri Sofiji je zdravko Mladenov, ko je prestal ječo radi ropu in uboja, prisegel maščevanje vsem onim, ki so ga naznanili. Oborožil se je z dvema revolverjema, ostro sekiro, odšel v vas, ustrelil župana in občinskega stražnika, jima odrezal glavi in razparal trebuh. Nato je zbežal in razbil s sekiro glavo šestim osebam, ki so se mu postavile nasproti. Mladenov se sedaj najbrž skriva v Sofiji, kjer je alarmirana policija, ki ga pa še ni mogla prijeti.

Senzacionalen izum

Berlin, 9. nov. Z. Kot poroča današnji »Berliner Morgenblatt«, je neki inženjer iznašel v Hollywoodu senzacionalen izum, ki bo sigurno povzročil revolucijo v kinematografiji. Izumljen je film treh izmer, tako da bodo ljudje sedaj izgledali na platnu, kot da so živi. Prvi poskus filma so predvajali tajno.

Zagrebska vremenska napoved: Pretežno oblačno, deževno in hladno.

Dunajska vremenska napoved. Južne Alpe: Večinoma oblačno in deževno.

Španski katoliki protestirajo

Socialisti proti njim organizirali krvave izgrede

Madrid, 9. nov. Z. V Valenciji je zopet prišlo do raznih nemirov. Sindikalisti so proglasili v soboto generalno stavko, da protestirajo proti zborovanju, ki so ga sklicali katoliki in agrarni narodni zastopniki zaradi propagande za revizijsko ustavo. Ves promet in vse trgovine so bile zaprte. Pred 20.000 poslušalci, ki so prišli iz vse Katalonije s posebnimi vlaki in avtomobili, so pozivali govorniki prisotne, da se bore proti členu ustave, ki določa razmerje med državo in cerkvijo. Socialistični in sindikalistični delavci so neprestano napadali zboro-

valce in metali kamenje na avtomobile. Agrarnega narodnega poslanca Martina, ki je delil vstopnice za zborovanje, je masa neprestano tolkla, dokler se ni onesposoben zrušil na zemljo. Prišlo je do resnih opasov, da je bilo večje število oseb, med njimi tudi precej stražnikov, težje ali lažje ranjenih. Tudi v Burbusu so napadli katolike, ko so se vračali iz Valencije. Meščanska garda je morala rabiti orožje. 26 oseb je bilo težko ranjenih. Kroga je zadela po nesreči v glavo tudi neko žensko, ki se je mrtva zgrudila.

Nemčija računa na Anglijo

Pariz, 9. nov. Z. V zvezi s pogajanjmi, ki jih je imel v teku večerajšnjega dne nemški poslanik z Lavalom in Briandom, poroča »Echo de Paris«, da se Nemčija smatra absolutno nesposobna za nadaljnja plačila in zahteva ne le moratorij za nezaščiteni del anuitet, temveč zahteva, da se reparacije popolnoma ukinejo. Pri tem Nemčija računa na podporo Anglije, ki je svoje stališče v vprašanju reparacij popolnoma spremenila zaradi padca funt šterlinga. Ne sme se pozabiti, da Anglija dobiva na račun reparacij od Nemčije funt šterlinge, katerih vrednost je padla, nasprotno pa mora svoje vojne dolgeve plačevati Ameriki v zlatih dolarjih. Angleška vlada nima torej nič več interesa, da se zavzema za nadaljnja reparacijska plačila in tudi bančniki in trgovci zagovarjajo stališče Nemčije in pristanejo na to, da se reparacije in vojni dolgovi ukinejo, ker mislijo, da se bo na ta način zopet dvignilo svetovno gospodarstvo.

Nemčija na pritisk Amerike popušča

Pariz, 9. nov. tg. V predlogih, ki jih je francoski poslanik v Berlinu Francois Poncet prinesel ministrskemu predsedniku Lavalu v Pariz, vsebujejo tudi pripravljenost Nemčije, da že v kratkem stavi predlog, da se skliče posvetovalni odbor mednarodne reparacijske banke. Čuje se, da je Stimson odločilno pritiskal na Berlin, naj pride Lavalu na-

Nemiri v Nemčiji

Berlin, 9. nov. AA. V Magdeburgu so bili spopadi med komunisti in nacionalnimi socialisti. Komunisti so napadli dom narodno socialistične stranke. Narodni socialisti so se morali umakniti. Ena oseba je bila hudo ranjena. Komunisti so nato napadli še dve trgovini Hitlerjevcev in ju izropali.

24 milijard dinarjev brezposelnostnih podpor

Resen gospodarski položaj v Nemčiji

Berlin, 9. nov. Zadnji ministrski svet je sklenil redigirati načrt, kako naj bi se amortizirala kratkoročna posojila, ki Nemčijo najbolj tarejo. Minister za socialno politiko Stegerwald namerava prirediti gotovo vsoto pri podporah za brezposelne. Ta prištednja naj bi znašala okoli 100 milijonov mark na 1 milijardo mark. Maksimum brezposelnih bo dosegla Nemčija februarja in sicer s številko 6.500.000, medtem ko bo povprečno število brezposelnih v zimski sezoni (oktober-marec) znašalo 5.800.000. Ker znaša povprečna podpora za vsakega brezposelnika 56 mark na mesec, bo nemška država letos, včevši administrativne stroške, izplačala brezposelnim okoli 24 milijard v našem denarju. Sprčo tega bo seveda prištednja, ki jo namerava izvesti vlada, relativno majhnega pomena.

Medtem se pa kriza delovnega trga čedalje bolj poslabšuje. V drugi polovici meseca oktobra je bilo odpuščenih 80.000 kovinskih delavcev in rudarjev, 28.000 delavcev drugih kategorij in dva tisoč zasebnih uradnikov. Obenem se pa množijo mezdni spori. Tako n. pr. štrajka v Kölnu 12.000

države v sodelovanju z Rusijo svoje lastne. Zdi se, da kapitalistične države ne kažejo več tolikšnega strahu pred sovjetsko Rusijo, ker nima danes komunizem kljub vsej gospodarski stiski med delavstvom tiste udarne moči kakor pred leti. Tudi delavstvo ga je pričelo soditi po sadovih in se nikakor več ne zadovoljuje z lepimi besedami, pa naj prihajajo iz ust Lenina. Stalina ali Molotova.

Francoski radikali za razorožitev

Program novega predsednika Herriota

Pariz, 9. nov. tg. Veliko zborovanje radikalne stranke se je končalo danes s slavnostnim banketom, na katerem je imel Herriot kot zopet izvoljeni predsednik velik govor za mir in razorožitev. Dejal je, da mora Francija na razorožitveni konferenci začeti pogumno in plodonosno iniciativo. Oficielni program stranke stavlja na prvo mesto politiko za mir. Dalje zahteva mednarodno solidarnost narodov, da se odpravi beda, in naglašajo najboljšo zaupanje v idejo nemško-francoskega in evropskega sodelovanja. Potrebna je nova ureditev produkcije, kontrola kapitala in nova razdelitev bogastva. Zvišanje carin se odklanja, ker povzroča samo dumpinge ali eksportne premije. Najboljše sredstvo, da se odpravi na svetu kriza političnega zaupanja, je razorožitev. Radikalna stranka soglašajo s formulo, ki jo je postavil Herriot: razsodišča, varnost, razorožitev. Kot prvo praktično odredbo za razorožitev smatra takojšnje premirje v oboroževanju. Glede notranjepolitičnih

Nekaj uradnih podatkov o volivnem izidu

Oddani glasovi

Po dosedanjih uradnih poročilih so rezultati večerašnjih volitev za narodno skupščino sledeči:

Belgrad, upravno področje	38.324
Dravska banovina	150.796
Savska banovina	391.212
Vrbaška banovina	171.292
Primorska banovina	82.417
Drinska banovina	288.858
Zetska banovina	174.614
Dunavska banovina	459.373
Moravska banovina	290.617
Vardarska banovina	277.442

Vsega skupaj je bilo oddanih 2.324.945 glasov.

Savska banovina

Belgrad, 9. nov. Agencija Avala. Volivni rezultati v savski banovini:

Prva številka znači volivne upravičence, druga oddane glasove, tretja pa odstotek volivcev:

Vinkovci: 13.026, 7473, 56,7. — Sušak in Kastav: 13.263, 8725, 66. — Krapina: 8792, 1892, 22. — Osijek: 11.453, 7, 96,3. — Našice: 12.168, 8927, 73. — Brinje-Vrboško: 9982, 7115, 74,4. — Sisak: 10.968, 6814, 62. — Pakrac: 9943, 6909, 78,9. — Ludbreg: 7905, 5996, 75,8. — Crikvenica-Novi: 6629, 8205, 48,1. — Delnice-Cabar: 8982, 5236, 58,3. — Djurdjevac: 14.803, 6421, 43. — Daruvar: 7801, 5411, 69,3. — Nova Gradiška: 14.059, 7050, 51,6. — Donja Stubica: 10.845, 4355, 42,1. — Pregrad: 8592, 6873, 80,2. — Grubišno polje: 5750, 4900, 81,5. — Vukovar: 13.254, 9503, 71,9. — Djakovo: 13.251, 8659, 65,3. — Koprivnica: 15.805, 11.441, 72,3. — Varaždin: 14.768, 5535, 37,3. — Novska: 7494, 6123, 81,7. — Virovitica: 11.206, 7171, 63,9. — Ivanje: 10.941, 3833, 35. — Čazma: 10.397, 2532, 24,4. — Piskarovina-Samobor: 11.540, 7353, 61,5. — Garešnica: 7285, 4899, 67,2. — Novi Marof: 9112, 6750, 74. — Korenica-Udubina: 9225, 6857, 74,3. — Slavonski Brod: 17.994, 13.570, 75,5. — Krk-Rab: 9191, 6119, 66,6. — Ogulin: 11.409, 6872, 55,8. — Slatina: 10.707, 6482, 76,5. — Karlovac: 18.427, 6119, 32,6. — Donji Miholjac-Valpovo: 13.840, 6683, 69. — Zagreb-okraj: 15.590, 10.291, 68,7. — Donji Lapac-Gracac: 13.610, 7248, 52,5. — Prelog: 11.408, 6855, 55. — Kostajnica: 8528, 4605, 46,6. — Klanjec: 7420, 5290, 74. — Petrijina: 11.409, 4114, 36. — Vojnić: 8740, 5280, 60,4. — Sv. Ivan Zelina: 9737, 5399, 55,4. — Glina: 11.145, 7502, 67,4. — Križevci: 17.873, 3527, 19,7. — Jastrebarsko: 9327, 3817, 40,9. — Čakovec: 11.462, 6979, 60,9. — Slunj: 12.293, 4243, 34,5. — Zupanja: 9892, 5036, 51,3. — Dugo Selo-Kutina: 12.708, 6740, 52,2. — Velika Gorica: 9681, 5032, 52. — Perušić-Senj: 9593, 3963, 71,9. — Bjelovar: 21.415, 8222, 38,7.

Vrbaška banovina

Belgrad, 9. nov. Agencija Avala. Volivni rezultati v vrbaški banovini:

Prva številka znači volivne upravičence, druga oddane glasove, tretja pa odstotek volivcev:

Jajce: 12.773, 8069, 67,8. — Bosanski Petrovac: 13.515, 11.019, 80,7. — Bosanska Gradiška: 12.551, 5480, 43,6. — Prijedor: 13.110, 9575, 73. — Dvor: 6788, 1764, 24,6. — Kotor Varoš: 7920, 4393, 62,5. — Sanjski most: 11.049, 8760, 79. — Ključ: 9986, 7692, 76,4. — Bihać: 10.720, 6485, 60,4. — Tešanj: 15.825, 12.951, 81,8. — Banjaluka: 22.204, 13.523, 59. — Derventa: 20.456, 13.119, 54,1. — Gračanica: 23.904, 18.765, 78. — Čazim: 11.189, 8500, 76. — Glamoč: 5562, 2839, 42. — Mrkonjić-Grad: 6942, 5244, 75,3. — Bosanski Novi: 9096, 6373, 75. — Bosanska Krupa: 11.520, 9592, 83. — Bosanska Dubica: 7392, 6184, 87,8. — Prnjavor: 7, 10.771, 72.

Primorska banovina

Belgrad, 9. nov. Agencija Avala. Volivni rezultati v primorski banovini:

Prva številka znači volivne upravičence, druga oddane glasove, tretja pa odstotek volivcev:

Metković: 4829, 1069, 24. — Benkovac: 16.872, 9183, 50. — Konjic-Prozor: 12.117, 4979, 37. — Mostar: 19.480, 6987, 35,3. — Hvar: 6993, 3299, 55. — Bugojno: 11.790, 4502, 38,1. — Imotski: 15.618, 2529, 15,6. — Split: 35.167, 11.508, 32. — Sinj: 17.778, 6061, 35,4. — Brač: 4387, 2833, 64. — Stolica: 9205, 5212, 56,6. — Korčula: 6007, 3174, 58. — Kaš: 17.577, 10.290, 58,8. — Biograd na moru: 8159, 5190, 63,6. — Makarska: 6186, 2805, 37,2. — Šibenik: 16.217, 7982, 49,8. — Livno: 10.433, 2527, 24,22.

Jugoslov. delegacija v Bolgariji

Težavno reševanje dvolastništva

Sofija, 9. nov. 1. Svoji je prispela v Sofijo jugoslovanska delegacija za likvidacijo dvolastniških posestev. Delegacijo vodi načelnik zunanjega ministrstva Janković, drugi delegat je general Ilić, tretji general Avramović, četrti pa Simonović. Tekom današnjega dne je komisija že začela razpravljati. Predsednik skupne komisije Bačev je o delu, ki čaka komisijo, podal sledečo izjavo časnikarjem:

Pregledati moramo kot vrhovna instanca vse pritožbe, ki so bile vlozene proti odločbam okolišnih komisij. Število pritožb je ogromno. Nekaj pritožb je prišlo radi tega, ker lokalne komisije niso bile v sinu pristni pravilno in pravično rešile, nadalje pa radi tega, ker stranke niso predložile komisiji zadostnega materiala. Komisija bo ostala v Sofiji kakih 14 dni in pričakujejo, da bodo pogajanja dovela do pozitivne in definitivne rešitve ter da bo tudi ta težava za medsebojne odnose med Bolgarijo in Jugoslavijo docela odстранjena.

Izjava predsednika bolgarske vlade

Rim, 9. nov. Predsednik bolgarske vlade g. Mušanov je dal dopisniku »Giornale d'Italia« sledeči intervju:

»Bral sem zadnji govor g. Mussolinija v Neaplju. To je res izvanreden mož in mi se imamo od Italije veliko učiti. Zadovoljen sem, da Italija izvzema v svetu tisto mesto, katero ji gre. Mi smo ji jako hvaležni za njeno očuvanje in za našimi zadetimi. Prijateljstvo Italije, ki nam ga je izkazala že v najnevarnejših prilikah, okreplja našo samozavest in nam vliva poguma v sedanjem težkem položaju.

Kitajska zmaga ob reki Nonni

Težke izgube Japoncev

Sangaj, 9. nov. Ig. Kitajski odbor osmih članov za javno varnost, ki je v času konflikta z Japonci prevzel upravo Mukdena, je proklamiral neodvisnost Mandžurije od Nankinga in prevzel tudi začasno upravo.

Tokio, 9. nov. Z. Skupne japonske izgube v borbi na reki Nonni znašajo 200 ljudi. Ker je v borbah sodelovalo samo 900 vojakov, so izgube naravnost velike. Japonci čete so dobile strogo povelje, da se ustavijo na 10 km severno od reke Nonne. Kitajske čete, ki se nahajajo sedaj 7 km južno od Ange Ganbi, so izkopal rove in čakajo na nadaljnje odredbe.

London, 9. nov. Ig. Po tridnevni bitki ob reki Nonni se zbirajo kitajske čete 12.000 mož 7 milj južno od Agancija in se pripravljajo na novo hudo bitko. Po japonskih poročilih so našli med kitajskimi mrtveci več Rusov. Japonska izjavlja, da v takih okoliščinah ne more umakniti svojih čet iz železniškega pasu. V tujem delu Tjencina so morale zaradi kitajskih nasilnosti prevzeti varstvo francoske, italijanske in ameriške čete.

Tokio, 9. nov. Z. V službenih krogih se trdi, da japonska vlada ne bo nikakor odstopila od svoje zahteve, da izvrši evakuacijo Mandžurije preje, kakor bo sklenjen sporazum s Kitajsko. Na podlagi pete točke znanega japonskega memoranda od 26. oktobra t. l. govorijo, da bo japonska vlada prisiljena, da izkopi iz Zveze narodov, če bi jo svet Zveze narodov obsodil zaradi njenega stališča napram Kitajski.

Peking, 9. nov. Z. Po večerašnjih težkih nemirih so prekinjene vse telefonske zveze s Tien Tsinom. Istotako je ustavljen ves železniški promet. Po kitajskih vesteh so borbe med vstajni in policijo trajale v rano jutro. Kitajske čete so po poročilih gospodar položaja. Kitajske oblasti trdijo, da so pri ubitih vstajnih našle japonske revolverje. Po doseda-

ležanju, Italija lahko računa na naše prijateljstvo, ki je gotovo nekaj vredno, čeprav smo majhni.

Mi hočemo ohraniti mir in prijateljske odnose z vsemi državami. Za to si prizadevamo dosledno in brez prestanka. Pred par dnevi sem govoril s poslanikom jugoslovanske države v Sofiji in sem kategorično izjavil, da absolutno ni res, da bi mi podpirali kalice miru in reda v Jugoslaviji.

Kar se tiče Grkov, obstaja med nami vprašanje Molov-Kalandaris. Formulirali smo tozadevno svoje stališče in sedaj pričakujemo od grške vlade odgovora. Mi imamo najresnejši namen, da se z Grčijo popolnoma sporazumemo.

Vprašanje zasege posestev, ki pripadajo Bolgarom v Dobrudži, je srečno rešeno. S tem je odstranjena največja ovira prisrčnih odnosov med Bolgarijo in Romunijo. Moram pa priznati, da pogosta nasilja in umori, izvršeni nad Bolgari v Dobrudži, zelo razburjajo javno mnenje v Bolgariji. Mi nimamo pravice, da se vmešavamo v tuje zadeve. Mislimo pa, da bise odnosi med nami in Romunijo zelo izboljšali, če bi ti atentati ponehali. Priznavam, da se tudi nekateri Romuni prizadevajo, da bi se ti incidenti ne ponavljali.

S Turčijo smo, kakor veste, v najboljših odnosih. Sprejel sem povabilo turške vlade, da grem v Angoro. To se bo zgodilo v kratkem. Kar se tiče gorovce, da hoče Turčija posredovati med Bolgarijo in Rusijo, meni o tem ni ničesar znanega. Litvinov je bil v Angori, se pa s Turki ni nič razgovarjal o odnosih, ki obstajajo med Bolgarijo in Rusijo. Sploh se jaz sedaj brigam v prvi vrsti za notranji položaj v državi. Prizadeval si bom, da bom utrdil mir v deželi in popravil naše gospodarstvo.

njih poročilih znaša število mrtvih 10, število ranjenih pa je veliko.

Bombo v dar

London, 9. nov. Ig. Bivšemu kitajskemu cesarju je prinesel neki sel v njegovo hišo v japonski koloniji Tjencina košaro sadja, v kateri se je nahajala bomba, ki pa ni eksplodirala. Domneva se, da je bil to politični napad nekaterih Kitajcev, ki stanejo v nekem hotelu francoske konjeste in so tudi zbežali, ker so Japonci baje ponudili bivšemu cesarju, da ga napravijo za mandžurskega cesarja.

Francquijev načrt

Amerika zahteva od Nemcev svoj denar

Pariz, 9. novembra. Med ministrskim predsednikom Lavalom, finančnim ministrom Francijem ter belgijskim finančnim ministrom Francijem so v telu pogajanja glede podaljšanja kratkoročnih kreditov Nemčiji, ki zapadejo februarja. Po najnovejših vesteh iz Berlina polaga nemška vlada veliko važnost tem razgovorom. Francui je namreč počenik znanega načrta za rešitev vprašanja »zmrznjenih kreditov, ki je v svetu znan pod tem imenom. V smislu tega načrta naj bi se ustanovila mednarodna banka, pri kateri bi sodelovale evropske banke iz vseh evropskih držav, iz Amerike in Japonske in ki bi imela nalogo izpremeniti kratkoročne kredite v dolgoročne, in sicer od trah do pet let. Ta banka bi nadzirala in podeljevala mednarodne kredite tudi drugim državam. Francui se je v razgovoru s francoskimi časnikarji silno ostro izrazil proti zapravljanju denarja v Nemčiji. Posebno obične so kar razspavale denar. Najprej so si sposodile n. pr. 20 milijonov mark za napravno vodnjaka, ker so jim na inozemski kapitalisti ponujali denar, so najele še drugih 40

Rekonstrukcija madžarske vlade

Budimpešta, 9. nov. Z. Iz dobro poučenih krogov trdijo, da bo v najkrajšem času izvršena rekonstrukcija kabineta grofa Karolyja. Za finančnega ministra bo najbrže izvoljen Ferdinand Koranyi, bivši madžarski poslanik v Parizu in ravnatelj centralnega denarnega zavoda v Budimpešti.

Budimpešta, 9. nov. Z. Seja parlamenta bo v torek dopoldne. V političnih krogih vlada živahno zanimanje, ker bo na tej seji grof Bethlen, ki se je vrnil danes z Dunaja v Budimpešto, odgovoril na obtožbe opozicije.

Nov volilni zakon na Madžarskem

Budimpešta, 9. nov. Z. Današnji »Reggel« prišla vest, da je grof Karolyi danes izjavil, da se bo notranja politika v Madžarski v najkrajšem času zelo spremenila. Čuje se, da ima grof Karolyi pooblastilo, da izvede nove volitve, ki se bodo najbrže vršile v mesecu aprilu 1932. Najbrže bo spremenjen tudi volilni zakon, ker je grof Karolyi prepričan, da z današnjim volivnim zakonom ne bo mogel izvesti novih volitev.

Madžavska odda v zakup pošto

Budimpešta, 9. nov. Z. Glavni ravnatelj pošte in telegrafa je izjavil časnikarjem, da vlada vodi pogajanja z inozemsko skupino, ki bi bila pod ugodnimi pogoji pripravljena vzeti v zakup madžarsko pošto in telegraf.

Vedno nove alere

Budimpešta, 9. nov. Z. V Madžarski skoraj vsak teden prihajajo na dan teroristične alere. Danes je bil aretiran in stavljen pred sodišče sodnik Sodnega stola v Budimpešti dr. Toled. On je bil razsodnik v stečajnih zadevah in je vršil korupcije na ta način, da je dajal stečaje le advokatom, ki so mu plačali masno provizijo. Poleg njega je obtožen tudi več drugih oseb, ki so zapletene v afero.

Ostra kritika sovjetske trgovine

Berlin, 9. nov. Ig. Bivši voditelj sovjetskega trgovinskega zastopstva v Hamburgu, Dvogaletski, nečak bivšega pariškega sovjetskega poslanika, je napisal v listih članek, v katerem graja zapravljenost ruskega dumpinga. Smatra za velik zločin, da se mnogo sto tisočev ton pšenice in rži, ki so nagromadene v Evropi, prodaja po tako nizkih cenah. S transportnimi stroški vred našajo produkcijski stroški za 1 tona ruskega žita 175 rubljev, ki se ponuja v inozemstvu po 15 rubljev, pri čemer se ne računajo drage trgovske organizacije doma in v inozemstvu, radi katerih se produkcijski stroški zvišajo za tona na 200 rubljev, dočim znaša večkrat resnično dosežena prodajna cena samo 10 rubljev.

milijonov za igranja parke itd. Francui se je mučil v Newyorku istočasno s Lavalom in se je tudi glede tega vprašanja razgovarjal s Hooverjem. Ta mu je dejal, naj se obrne na Francijo; če Francui sprejme načrt za ustanovitev banke, ga bo tudi Amerika. Francuijeve izjave so zelo dobrodejno vplivale na francosko javno mnenje, ker dokazujejo, kako zelo ceni Amerika Francijo; vendar pa se politični krogi zavedajo, da pada prav radi tega na Francijo tudi velika odgovornost. Nekateri ministri z vsa odločnostjo branijo načrt, drugi pa s prav takšno vnetost zavračajo. Po Francuijevih izjavah znašajo kratkoročni krediti okoli 30 milijard frankov.

Prava senzacija za pariško borzo je bila vest iz Newyorka, da zahtevajo ameriške banke od Nemčije, naj vrne vsaj 25% njihovih posojil. Amerika očividno izvaja hud pritisk na nemško vlado in vpliva s tem na francosko-nemško pogajanja. Nemci so zdaj še bolj navezani na pomoč iz Francije.

Amnestija v Bolgariji

Sofija, 9. nov. O amnestiji se je samo v Bolgariji napisalo toliko člankov, da bi isti po obsegu lahko zadostovali srednje velikemu dnevniku za vsebino celega leta. Na prvi hip sem misli, da je problem amnestije enostaven in ga kot takega smatrajo množice pristaev današnje vlade, zlasti skupine zemljedecev, češ, »narodni blok je pred volitvami 21. junija t. l. izdal parolo, da bo dal popolno amnestijo, če pride na vlado. Vendar je za onega, ki ne gleda na zadevo samo iz vidika ene ali druge stranke, skrajno kočljiv. Resnica je, da je uspešno pomirjevalnim vplivom zemljedejskih ministrov in strankinih prvakov, pripravi široke ljudske mase, da ohranijo mirno kri in se ne mašujejo s »govoristom« za žrtve, padle v meščanski vojni. Z obžudovanja vredno disciplino se je bolgarski kmet zavedal resnosti položaja v Bolgariji, zavedal se, da je potrebno pozabiti vse minulo ter napeti vse moči, da reši državo iz grozečega gospodarskega poloma; dasi mogoče nerad, pokoril se je vplivu svojih voditeljev. Bolgarski kmet pa ni pozabil, da je še dandanes raztresenih po raznih državah Evrope ter tudi v drugih svetovnih delih veliko število njegovih najboljših tovarišev, vseh onih voditeljev in strankinih funkcionarjev ter vidnih pristaev, katerim je 9. junija 1923 in pozneje uspelo, uteči krvavemu kljanu ter najti pribežališče daleč od svojih rodbin, daleč od svoje grude, katero so oni in predniki njihovi tolikrat rosili s potom svojega obraza v delu in trpljenju, in tolikrat rosili s svojo krvjo, boreč se za svobodo svojo, za svobodo Jugoslovancev, za svobodo križa izpod turškega jarma. Bolgarski narod ne more pozabiti teh svojih tovarišev-emigrantov in zato se dnevno kopičijo resolucije organizacij zemljedejske stranke za izdajo popolne amnestije, ki naj se izvede čim prej in naj bo izdana do 21. novembra t. l. ali z drugimi besedami do otvoritve kongresa zemljedejske stranke.

Glavno zapreko tvorijo za popolno amnestijo štirje najvidnejši emigranti: Atanasov, Stojanov, Obov in Todorov. Časopis demokratičnega zgovora so otvorili veliko kampanjo proti poslednjim. V tem oziru gotovo prednjači časopis »Zora«, ki objavlja pisma, fotografirano pisma, in ki naj bo do dokazila izdajstva Obova in Todorova v Varšavi. Časopis »Zora« je objavil tudi pismo, ki ga je Obov napisal v Bolgariji. Demokratiški časopisi ter »Makedonia« javno pišejo, da je zemljedejski časopis »Pladnee« (Poldne) podkupljen in groze za slučaj vrnitve omejenih mož. Zemljedejski časopisi »Pladnee«, »Pobeda« itd. objavljajo dnevno zgodbe, kako so bili posamezni politični nasprotniki nasilno ubiti pri raznih prilikah in sicer v takem tonu, da mora zavreti kri vsakemu demokratično mislečemu človeku, če čita zgovoristična grozodejstva za časa osemenjega vladanja. Tako se na eni (zgovoristični) strani izražajo grožnje za primer vrnitve omejenih zemljedejskih emigrantov, na drugi strani pa se vzbujajo nečisti spomini ter se podžigajo strasti na eni in drugi strani. Gotovo pa je, da je medsebojni vehementni časopisni borbi skrajno nevarna in opasna, ne samo za obstoj vladne narodnega bloka, temveč opasna za državo samo. Mislim, da lahko mirno trdim, da ne bo mogel nihče zadržati kmetičkih množic, da se ne mašujejo, ako bi samo eden ali drugi emigrant bil lje napaden od »zgovorističnih« elementov. Nihče ne more prorokovati, kaj bi se zgodilo v slučaju, ako bi neodgovorni in nerazsodni ljudje poskušali spraviti ob življenje enega ali drugega emigranta-zemljedela, pristaša ubitega ministrskega predsednika Stambuljskega...

Ljudstvo zahteva čim dalje bolj energično amnestijo. Zemljedejski parlamentarni klub se je zbral k zasedanju ter sklenil, da se mora ista čim prej izvesti. Tudi parlamentarni klub radikalov soglaša z zemljedejci, s čimer je absolutna večina v vladnem bloku podana. Vsi so za popolno amnestijo vključevši Todorova in Obova, in sicer soglasno. K ministrskemu predsedniku je bila odposlana deputacija s prošnjo, da se amnestija odobri na dnevnem redu zasedanja narodnega sobranja takoj, da bo izdana še pred 21. novembrom. Ministrski predsednik Mušanov je baje ugodil deputaciji.

Ako predlog za popolno amnestijo ne preide v državnem zboru, torej, če bi del vladne večine (demokrati ali nac. liberali) glasovali z opozicijo proti predlogu, tedaj bi bili dnevi edinega vladnega bloka šteti, padeč koalicijski prej ali slej neizbežen. Iz navidez male zadeve znal bi postati požar, ki bi znal zajeti ne samo Bolgarijo temveč bi resno ogrožal red in mir na Balkanu. V interesu človekoljubja in politične previdnosti bi bilo, da bi uredništva časopisov uvažajo težki gospodarski položaj Bolgarije, opasnosti boljševizma in prepotrebnosti miru v državi in Evropi sploh, omejevala svoje napade in ne vzbujala duhov, ki jih ne bo mogoče več pomiriti.

Protizidovski nemiri v Varšavi

Varšava, 9. nov. Ig. Protizidovski študentski izgrezi so se ponavljali tudi večer z novimi demonstracijami, napadi in prelepi v židovskem okraju. Policija je nastopila odločno in aretirala 150 radikalnih študentov. Tudi tehnična visoka šola je zaprta. Radikalni študenti hujskajo tudi že študenje v Vilni.

Nova velikanska angleška letala

London, 9. novembra. AA. Imperialna zračna družba je naročila pri tovarni »Armstrong Siddeley« 8 letal s 4 stroji. Opravljala bodo zračno službo med Kairom in Capetownom. Nova letala bodo imela 145 milj hitrosti na uro in bodo po svoji velikosti najhitrejša letala na svetu. Krila in trup letal bodo popolnoma iz jeklenih plošč.

Belgrad, 9. nov. 1. Za sekundarnega zdravnika bolnišnice za duševne bolezni na Studencu je postavljen dr. Pestotnik, sedaj pripravnik na isti bolnišnici. Za pripravnega suplenta na gimnaziji v Skoplju je imenovan Ivan Podgornik.

Živina

Dunajski goveji sejem. (Poročilo trditve Edv. Saborsky & Co. Dunaj.) Prignanth je bilo 2549 goved, iz Jugoslavije 193. Cene: volj najboljši 1,73, l. 1,40—1,55, ml. 1,15—1,30, lll. 0,95—1,10, krave l. 0,90—1,11, 0,75—0,90, biki 0,70—1,1, klavna živina 0,40—0,68. Tendence živahna. Prvoradni volj so obdržali čvrste cene, v ostalem pa so bile cene neizpremenjene. Cene za biko so se slabo držale.